

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Mariestad grundsärskola

Läsår 2020/2021

Antagen
Mariestad
2020-11-10

Innehåll

1. Inledning.....	4
1.1. Syfte.....	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	6
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	6
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	7
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	7
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	9
3.1 Undersök	9
3.1.1 Kränkande behandling	9
3.1.2 Sexuella trakasserier.....	9
3.1.3 Kön	9
3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck	9
3.1.5 Etnisk tillhörighet	9
3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning	9
3.1.7 Funktionsnedsättning	10
3.1.8 Sexuell läggning.....	10
3.1.9 Ålder.....	10
3.2 Metod/kartläggning.....	10
3.3 Analysera.....	10
3.3.1 Kränkande behandling	10
3.3.2 Sexuella trakasserier.....	11
3.3.3 Kön	11
3.3.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck	11
3.3.5 Etnisk tillhörighet.....	11
3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning	11
3.3.7 Funktionsnedsättning	12
3.3.8 Sexuell läggning.....	12
3.3.9 Ålder.....	12
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	13
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	14
4.1 Barns/elevs delaktighet	14
4.2 Medarbetares delaktighet	14
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	14
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	15

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever	16
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev	17
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	18
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	19
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	19
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	19
6. Referenser	20
7. Bilagor	21
7.1 Definitioner	21
7.2 Lagstiftning och styrdokument	23
7.3 Anmälningsskyldighet	24

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1–3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Grundsärskolans plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Grundsärskolan	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Värdegrundsarbete i klassen med tyngdpunkt på bland annat diskussionsmaterial där elever får tycka till	Ja
Enskilda samtal om trygghet och trivsel.	Ja
Klassråd där bland annat samtal kring värdegrund och trivsel tas upp.	Ja
Trygghetsvandring i skolans lokaler. Sammanställning och diskussion i klassen därefter.	Ja
Samverkansarbete med personal och elever i grundskolan.	Ja
Se över bemanningen så att personal finns med och stöttar upp innan situationer blir kritiska. Rätt bemanning	Rätt bemanning och rätt antal
Kontakt med grundskolan i syfte att planera gemensam aktivitet mellan grundskola och grundsärskola.	Ja
Stötta elever i att vistas tillsammans med andra, t.ex. i cafeterian	Ja
Organisera så att grundsärskolans elever får möjlighet att stå i cafeterians kiosk.	Nej
Finns med eleverna på träningskolan och stötta upp innan situationer blir kritiska. (Bemanning)	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Läsåret 2019–2020 hade vi 3 anmälningar på Draftit. Samtliga var fysiska. 2 av dessa var mellan 2 elever efter skoltid men som drog med sig konsekvenser in i skolan. 1 av fallet rörde sig om hur våra rutiner kring medicinering av elev såg ut. Dessa rutiner har ändrats och vårdnadshavare informerats.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Grundsärskolan är uppdelad i treverksamheter i dagsläget. De som läser ämnen är uppdelade i yngre och äldre samt en grupp som läser ämnesområden. Dessa verksamheter befinner sig inte i samma lokaler vilket gör att en del åtgärder, se 2.1, endast gäller del av särskolan. En del aktiviteter har varit inställda och kommer också att förbli så under detta läsår på grund av Covid-19.

Många av våra åtgärder är samma som förra året och kontinuitet och framförhållning är viktigt för oss. Då elevunderlaget också är så skiftande är det viktigt att det för pedagogerna finns en kontinuitet i de åtgärder vi gör samt det material vi använder.

Samarbetet med grundskolan har varit varierande. Vi har arbetat mycket med att bjuda in och att bjudas in med varierande framgång. Framförallt är det grundsärskolan ämnen som har haft ett samarbete. Samarbetet kan och behöver stärkas upp med förutsättningar från skolledningen mer även på fritidsverksamheten i aktiviteter och samplanering.

På särskolan är det alldeles nödvändigt att alltid vara närvarande då våra elever många gånger inte är medvetna om att deras handlingar är kränkande samt att det inte finns en medvetenhet om att man har blivit kränkt.

När vi läser elevenkäter så är tryggheten på särskolan god överlag. Vad gäller träningskolans elever kan vi inte läsa av några svar över trygghet men då det oftast är en personal på varje elev medför det att vi hinner förebygga och förhindra att kränkningar uppstår. Vi finns med och kan stötta upp kring elever innan kritiska situationer uppstår. Vi ser också att det varit en fördel med vår personaltäthet vad gäller att kunna se och förhindra att personal kränker elev. Tack vare anmälan angående medicinering har vi samtalat med varandra om vilket förhållningssätt vi har gentemot andra människor och hur vi ska hantera olika situationer som kan uppstå. Personal är med både under

raster och i matsituationen och skapar en trygghet för eleverna under hela skoldagen. Hämtning och lämning från och till taxi. Förutsättningarna för samarbete ute på gården och i matsituationer bygger också på att det finns en arena där personal från alla verksamheter kan verka. Viktigt med en samsyn där alla elever är allas elever bland personal, särskilt i situationer som tex raster.

Verksamheten har skapat ett gott samarbete där man har bjudit in grundskolans förskoleklass till lektionspass där Baltzar i Skövde har kommit med Lego-undervisning i matematik. Inbjudningar för grundskolan har också skett i musik och teater där grundskolans elever kunnat samspela med sarskolans elever.

Närvarande personal och god förberedelse av de olika dagliga aktiviteterna och situationer som eleverna befinner sig i är en förutsättning och en framgångsfaktor.

Vi har bra kontakt med grundskolans personal och en del elever deltar i aktiviteter och lektioner som anordnas för grundskolans elever ex. idrott. En del av träningskolans elever umgås även med grundskolans elever på rasterna vilket är positivt för att skapa en god förståelse för varandra. Tyvärr har vi inte haft så mycket gemensamma tillfällen där vi träffats för att tillsammans planera aktiviteter utan det har mer varit vi som deltagit i grundskolans redan planerade aktiviteter utifrån vad vi ansett varit passande och lämpligt för våra elever. Vi på träningskolan önskar att vi ska kunna anordna aktiviteter där vi kan bjuda in grundskolans elever för att stärka banden av gemenskap ytterligare.

De främjande och förebyggande åtgärder som varit under det gångna året har varit mer riktade mot skolans verksamhet. Vi försöker hitta nya mål som ska vara mer riktade mot fritidsverksamheten kommande år. Fritidsverksamheten utökas i år med en fritidspedagog som kommer att leda arbetet med planering, uppföljning och utvärdering.

3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Undersök

3.1.1 Kränkande behandling

På särskolan har vi en hög personaltäthet och arbetar nära eleverna vilket minskar risken för kränkande behandling. Bra lokaler och tillgång till olika utrymmen är en förutsättning för att kunna dela och minska riskerna för kränkningar

På fritids kan vi se en liten risk att någon elev kan bli verbalt kränkt alternativt kränkt genom knuffar även fast risken inte är så stor då vi arbetar nära eleverna och stöttar dem genom språk och handlingar.

3.1.2 Sexuella trakasserier

En viss risk finns för trakasserier om vi inte är uppmärksamma på elevers intresse för sitt eget kön.

3.1.3 Kön

Sexuella trakasserier och trakasserier på grund av kön har inte förekommit hos oss. Risken för att bli diskriminerad p.g.a. kön är inte så stor hos oss på fritids då vi inte bemöter eleverna utifrån kön utan istället för den person den är. Det kan däremot vid ex. idrott finnas en risk att någon elev känner sig kränkt om någon annan elev är nyfiken på kön vid dusch och ombyte. Det behöver inte vara medvetet.

3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vi ser inga risker i dagsläget

3.1.5 Etnisk tillhörighet

Särskolan har en mångfald i etnicitet som gör att risk finns

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

Särskolan har en mångfald i religionsuppfattning som gör att risk finns

3.1.7 Funktionsnedsättning

Finns risk att våra elever ”sticker ut”. Finns platser som upplevs som mer otrygga än andra, tex matsal och toalett. Miljöer kan på grund av otydlighet diskriminera våra elever.

3.1.8 Sexuell läggning

Risk finns då medvetenheten om den sexuella läggningen eller förmågan att förstå kan vara begränsad.

3.1.9 Ålder

Risk hos särskolan när det gäller ålder är indelningen i grupper utifrån förmågor och förutsättningar men även förhållningssättet från personal och omgivning.

3.2 Metod/kartläggning

Verksamheten har tillgång till enkäter framtagna för särskolan samt egna observationer och föregående års plan. Vi har även trygghetsvandring i olika former i verksamheterna att luta oss på.

3.3 Analysera

3.3.1 Kränkande behandling

Tack vare en relativt hög personaltäthet i grundsärskola och träningskola strävar personalen att vara ständigt närvarande bland eleverna, vilket skapar möjlighet att se kritiska situationer och genom stödjande samtal och förtydliganden förhindra diskriminering och kränkningar. Eftersom vi arbetar nära eleverna på träningskolan är risken för att elever som kränker annan elev väldigt liten. Även risken för att vuxna kränker elever i träningskolan är liten då vi arbetar i team nära varandra runt eleverna. Det finns dock en viss risk att missa om en elev känner sig kränkt på träningskolan då flera av eleverna inte kan förmedla sig verbalt. Det blir då extra viktigt att vi som finns runt eleverna kan tyda och tolka deras kroppsspråk och mimik för att upptäcka om något känns obehagligt. En risk för ex kränkning genom knuffar kan ske om inte personal har möjlighet att hinna läsa av en situation där något är på väg att hända.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Det vi ser skulle kunna ske är om någon elev mot förmodan skulle vara själv med tex andra elever från skolan ute på skolgården och de då skulle rikta ord eller handlingar mot denne. Den risken är dock väldigt liten då vi i princip alltid finns med eleverna.

3.3.3 Kön

Inga skillnader vad det gäller könstillhörighet görs i fråga om ämnen, arbetsområden och teman. Inför val av praktik och vidare utbildning diskuteras och problematiseras frågan om könsrelaterade yrken och innebörden av detta. Om en elev är nyfiken och tittar på andra elever i ex. dusch och vid ombyte på idrotten kan någon känna obehag av det. Vi som lärare måste vara medvetna om det och får då försöka ge de andra eleverna sin integritet och också avdramatisera nyfikenheten genom att prata med eleven om att vi alla har ett kön men att man kan tycka det är en privat sak. Vi ser att det finns flera elever i vår verksamhet som har ett intresse för sitt kön. Vi är uppmärksamma på deras handlingar och för samtal med eleverna så att de varken blir utsatta av andra eller gör så att någon annan känner obehag av deras handlingar.

3.3.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Ett tillåtande och öppet förhållningssätt inför människors lika värde oavsett utseende, klädsel och/eller andra attribut råder i verksamheterna.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

Utifrån grundtanken att mångfald berikar, visar personalen aktivt intresse för elevernas olika bakgrunder genom att uppmärksamma, ställa frågor, hjälpa till att hitta information, litteratur, filmer, etc. och därigenom uppmuntra eleverna att bli bärare av kunskap som handlar om olika kulturer.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

Vi visar intresse för och uppmärksammar skilda religioner/trosuppfattningar. I dialog med elev och ibland vårdnadshavare ökar vi vår förståelse för och får insyn i de val familjen väljer att göra, samt hittar vägar att så långt det är möjligt tillgodose eventuella önskemål i verksamheten.

3.3.7 Funktionsnedsättning

Elever med funktionsvariationer kan löpa större risk än andra att utsättas för diskriminering, kränkande behandling eller trakasserier, då de utgör en minoritet och ”sticker ut” utanför det vi ofta benämner som ”normalt”. För att ta reda på elevernas upplevelser, förs individuella samtal mellan elev och mentor om skolmiljön, känslor som väcks i skolmiljön och upplevelser kring bemötande av andra, både vuxna och elever.

Det har visat sig att flera av grundsärskolans elever upplever matsalen som en otrygg och problematisk plats. Detsamma gäller raster utanför klassrummet. Att besöka toalett kan också upplevas mer otryggt.

I grundsärskolan inklusive inriktning träningskolan anpassas verksamhet och miljö utifrån elevernas förmågor och behov. Viktigt att vi uppmärksammar miljöer och företeelser som på grund av otydlighet diskriminerar elever i grundsärskolan. Våra enkäter anpassas på ett sådant sätt att de blir tydliga och enkla att fylla i även för elever med kognitiva funktionsnedsättningar och att bildstöd används i skolans offentliga miljöer för att öka förståelse och tillgänglighet för alla elever.

3.3.8 Sexuell läggning

Pedagoger och elevassistenter i grundsärskolan inklusive inriktning träningskola hör samman när elever för tankar och frågor om sexuell läggning på tal. Dessa tillfällen tas till vara och fördjupas i grupp eller enskilt genom samtal. Undervisning kring identitet och olika relationer och samlevnadsformer ingår också som moment i grundsärskolans läroplan, ämnen, för de äldre eleverna.

3.3.9 Ålder

Vi tittar över och diskuterar gruppindelningen inför varje läsår och även under läsåret. På grund av som det ser ut inom verksamhetens organisering så kan det finnas en risk att en optimal gruppindelning inte kan uppnås. Det är inte ålder, utan elevernas intressen, behov, förmågor och förutsättningar som styr verksamheten och vilka uppgifter eleverna ska arbeta med. Här måste vi vara vaksamma så att elever i behov av grundläggande arbetsuppgifter, ofta avsedda för yngre barn, får arbeta med uppgifter utifrån sina förutsättningar, men med ett åldersadekvat anpassat material

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Planerade främjande åtgärder på grundsärskolan	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Samarbete med grundskolan	Läsåret 20/21	Pedagoger
Rastaktiviteter	Läsåret 20/21	Pedagoger/assistenter
Elever från grundsärskolan är representerade i elevskyddsombudsgruppen	Läsåret 20/21	Skolledning
Klassråd där bl.a. samtal kring värdegrund och trivsel tas upp.	HT-20	Pedagog och elevassistenter
Trygghetsvandring i skolans lokaler. Sammanställning och diskussion i klassen därefter.	Läsåret 20/21	Pedagog och elevassistenter
Samverkansarbete med personal och elever i grundskolan.	Läsåret 20/21	Pedagog och elevassistenter
Se över bemanningen så att personal finns med och stöttar upp innan situationer blir kritiska. Rätt bemanning	Läsåret 20/21	Skolledning
Planerade förebyggande åtgärder på Grundsärskolan	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Kontakt med grundskolan i syfte att planera gemensamma aktiviteter mellan grundskola och grundsärskola.	HT-20	Pedagog och elevassistenter
Stötta elever i att vistas tillsammans med andra, t.ex. i cafeteria	Läsåret 20/21	Pedagog och elevassistenter
Organisera så att grundsärskolans elever får möjlighet att stå i cafeteria kiosk.	HT-20	Pedagog och elevassistent
Finnas med eleverna på träningskolan och stötta upp innan situationer blir kritiska. (Bemanning)	Läsåret 20/21	Skolledning, pedagog och elevassistent

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

Arbetet med aktiva åtgärder samverkas med barn/elever, vårdnadshavare och personal.

4.1 Barns/elevs delaktighet

Klasslärare går igenom vår plan mot diskriminering och kränkande behandling tillsammans med eleverna under höstterminen. Begreppen förklaras och tid ges för var och en att ställa frågor och komma med förslag. (Uppgifter kan ges som stimulerar elevernas förmåga att beskriva hur en trygg skola kan utformas.) Vid klassråd tas frågor upp om värdegrund och trivsel i skolan. Även vid de planerade utvecklingsamtal och enskilda samtal mellan mentor och elev tas frågor om trivsel och trygghet upp.

4.2 Medarbetares delaktighet

Rektor och specialpedagog arbetar tillsammans med personal fram vår plan mot diskriminering och kränkande behandling i början av höstterminen. Planen tas upp för utvärdering och revidering i slutet av höstterminen och vårterminen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Ett utkast för läsårets plan mot diskriminering och kränkande behandling redovisas för vårdnadshavare vid höstterminens föräldramöte. Vårdnadshavares synpunkter och förslag tas till vara och beaktas.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

- Samtal med den som blivit utsatt.
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen.**
- Samtal med andra som sett eller vet.
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen.**
- Samtal med den som utfört handlingen.
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen.**
- Vårdnadshavare till den som blivit utsatt informeras samma dag.
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen eller mentor.**
- Vårdnadshavare till den som har utsatt annan elev för kränkning/trakasserier informeras samma dag.
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen eller mentor.**
- Händelsen/händelserna dokumenteras och anmäls genom kommunens verktyg för ”anmäl kränkning barn/elev” på kommunens hemsida ”Navet”
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen.**
- Om elev kränks av personal ska detta dokumenteras och anmäls genom kommunens verktyg för ”anmäl kränkning barn/elev” på kommunens hemsida ”Navet”
  - **Ansvarig: Du som sett/hört situationen.**
- Rektor utreder ärendet/kompletterar via Drafit skyndsamt.
  - **Ansvarig: Rektor**

Det är personalens skyldighet att rapportera diskriminering/kränkning till rektor.

- Om föräldrar vill anmäla kränkning ska de vända till elevens mentor. Om elev vill anmäla kränkning ska de vända sig till: 1. Mentor eller annan personal på särskolan. 2. Kurator eller annan personal inom elevhälsan. 3. Rektor

Uppföljning:

- Samtal med de inblandade eleverna flera gånger varje vecka under den närmaste tiden.
- Samtal efter 1–2 månader för att undersöka att kränkning/diskriminering har upphört.
- Samtalen dokumenteras av mentor.
- Hemmet hålls informerat om händelseutvecklingen.
- Rektor återkopplar till lärare som har gjort anmälan.
- Om kränkning/diskriminering fortsätter anmäl till elevhälsoteam och rektor.
- Rektor kallar berörda föräldrar/vårdnadshavare till den/de elever som kränker annan elev. Ett åtgärdsprogram upprättas.
  - **Ansvarig: Rektor.**

Avgränsningar

- Om elev kränker vuxen, (inte studerande eller personal), omfattas den kränkningen inte av rutin vid diskriminering och kränkande behandling. Gäller kränkningen personal omfattas ärendet av arbetsmiljölagen. Dessa händelser dokumenteras i Mariestad kommuns verktyg "LISA" som finns på "Navet".

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevs mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning / trakasserier / sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentor.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan / skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor /arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda elevs vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera grundskolechef

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.